

Aziz KADRIBEGOVIĆ

Dvadeset godina od smrti Muhameda Seida Mašića (1978-1998)

Univerzalni bosanski intelektualac¹

Osmog februara ove godine navršilo se dvadeset godina kako je otišao na ahiret Muhamed Seid Mašić (1913-1978) jedna, najblaže rečeno, rijetka ličnost među Bošnjacima toga doba: imao je nesvakidašnju hrabrost i otvorenost, spremnost da u svakom trenutku kaže ono što misli, bez obzira ko je (ili što je) predmet njegova mišljenja; bio je čovjek nesvakidašnje erudicije i želje za znanjem, nesumnjivo talentiran i u toj talentiranosti nesumnjivo originalan; poliglota kakvog u to vrijeme vjerovatno nismo imali, posebno kad je u pitanju poznavanje arapskog jezika; čovjek nevjerovatnog raspona interesiranja o aktuelnim problemima svijeta, filozof, prevodilac i pjesnik, možda bolji u arapskom nego u bosanskom jeziku, i na kraju, mada je moglo i na početku - vjernik kome je vjera ostala alfa i omega cjelokupnog života i smisla, u čijem okrilju je radio sve što je radio, i čijim je smislom impregnirao čitavo svoje djelo. Treba li reći da takva ličnost u sistemima koje smo imali i kroz koje smo prolazili teško da može fizički opstati a nekamoli proći bez "ogrebotina". Nažalost, "ogrebotine" Muhameda Seida Mašića su u nekim periodima postajale teške, duboke rane. I ma koliko mu duh bio čeličan, tijelo je teško izdržavalo sve

torture, sva zlostavljanja i izživljavanja u tamnicama i kazamatima bivšeg socijalističkog/komunističkog sistema.

Nakon njegove smrti, sa njim je praktično pokopana i svaka misao o njemu, svaki govor o njegovom životu i djelu. Jer, i mrtvi neprijatelji bili su jednako "neprijatelji" a njihovo djelo, bez obzira na idejne, umjetničke ili ma kakve druge pretpostavke - neprijateljsko djelo. Tek unazad desetak godina, i to uglavnom zahvaljujući sinu rahmetlije (Izetu Mašiću), te bližoj rodbini i prijateljima Muhameda Seida Mašića, počelo se o njemu govoriti, počelo se zapravo prikupljati ono što je iza njega ostalo, a što je bilo razbacano ne samo po nekim listovima i časopisima koji su nekad izlazili, već zakopano u zemlju (i iz nje su revnosni agenti znali otkopavati "dokaze" za svoju historiju histerije) ili se slučajno sačuvalo kod poznanika i prijatelja. Tako je već objavljeno i nekoliko knjiga (neke su doživjele više izdanja) te različite kako dokumentarne, tako i književne, prevodilačke, filozofsko-vjerske, društveno-političke i druge građe, koja traži ne samo svoju temeljitu selekciju nego i kritičku valorizaciju. Veliki je problem, međutim, što mi danas nemamo ličnosti koja bi bila pandan rahmetliji, te koja bi, recimo, mogla adekvatno prepjevati mnoge pjesme sa arapskog jezika, odnosno mnoge tarihe sa arapskog jezika, pa je, valjda, otuda i prisutna i neka vrsta uvjetne rezistencije svakoga onoga ko bi htio pristupiti ovako raznovrsnom djelu, djelu, kako reče rahmetli Ešref

¹ Aziz Kadribegović, Univerzalni bosanski intelektualac, "Preporod", Islamske informativne novine, god XVIII, br. 3/692, 1. februar 1998., str. 26

Kovačević, ovoga univerzalnog bosanskog intelektualca. No, nadati se da vrijeme Muhmeda Seida Mašića tek dolazi i da će djelo ovog znamenitog Bošnjaka postati neodvojivi dio inspirativne bošnjačke baštine.

Obilježavajući dvadesetogodišnjicu smrti Muhmeda Seida Mašića, cilj nam je skrenuti pažnju šire javnosti na život i djelo našeg rahmetlije, posebno pozivajući naše književne povjesničare da svoje zanimanje fokusiraju na toj nadasve zanimljivoj pojavi.

Za kraj, uz učenje fatihe pred dušu rahmetlije, da kažemo nekoliko osnovnih podataka o njemu. Rođen je u Gračanici 1913. godine u uglednoj porodici Mašić. Gazi Husrevbegovu medresu završio je 1935. godine u Sarajevu te počeo studirati na Višoj islamskoj teološkoj školi, koju je nešto kasnije napustio. Kao imam-matičar službovao je u Čajniču, Žepču, a kao učitelj u Kozarcu, Brki, Lukavici i nekim drugim mjestima.

Publicističkim radom i pisanjem pjesama počeo se baviti veoma rano, još kao učenik Medrese, a zahvaljujući odličnom poznavanju arapskog jezika, mnogo prijevoda objavio je u našim tadašnjim listovima i časopisima ("Muslimanska svijest", "Islamski svijet", "Slobodna riječ", "Hikmet" i dr.). Za života napisao je nekoliko hiljada pjesama na

arapskom jeziku. Pored pisanja vjerskih, filozofskih i drugih društvenopolitičkih tekstova, posebno mjesto zauzima pisanje hronograma - tariha. Takođe je objavljivao i u nekim arapskim listovima.

Godine 1946. osuđen je na deset godina robije i tri godine uskraćivanja građanskih prava. Koliko je poznato, mada nema preciznih podataka o tome, kazna mu je smanjena i on je sa robije izašao krajem 1951. godine, da bi ponovo bio uhapšen 1972. godine i u zatvoru proveo nekoliko mjeseci.

Mnoge događaje iz života opisao je u pjesmama i drugim tekstovima na arapskom jeziku, za koje u svojim bilješkama govori da su pohranjene na nekim tajnovitim mjestima, čak i u drugim državama, jer za zloglasnu OZNU sve je bio kompromitujući materijal, te se moralo kriti - jal u goru, jal u vodu!

Muhamed Seid Mašić je 8. februara 1978. godine u 65. godini svoga života preselio na ahiret. Svjedoci govore da je praktično do zadnjeg daha svoga života pisao neku vrstu bilješki i memoara, kako bi što više događaja zabilježio od propasti zaborava.

Na nama je obaveza da učinimo sve kako bi tu njegovu idejnu liniju sačuvali i produžili sa njegovim djelom.

